

Pedagógiai-szakmai szolgáltatási csomagok

Leírás és felhasználói útmutató

**OKTATÁSI
HIVATAL**

Pécsi Pedagógiai Oktatási Központ

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	3
1. Szolgáltatási csomagok és felépítésük.....	4
2. Javaslat a nevelőtestület bekapcsolódására	5
3. Munkamenet.....	6
Gyakran ismételt kérdések	15
Mellékletek.....	17
Melléklet 1. - Munkaterv.....	17
Melléklet 2. - Jegyzetkészítés.....	18

Bevezetés

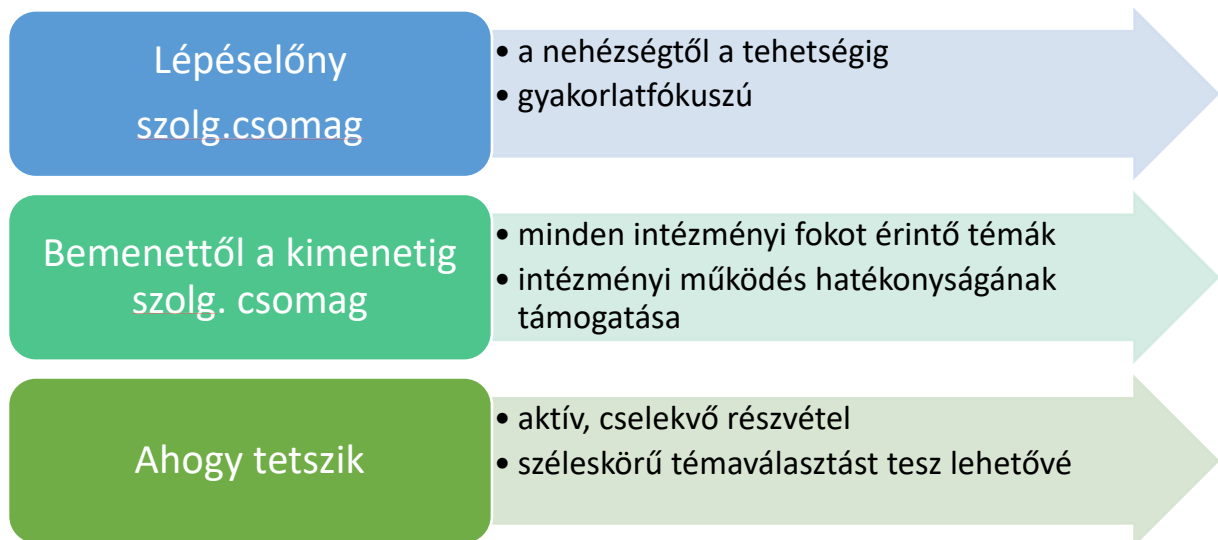
Az Oktatási Hivatal Pécsi Pedagógiai Oktatási Központjának (továbbiakban: Pécsi POK) kiemelt célja, hogy az intézményektől beérkező igényeket ne 1-1- különálló, eseti és egyszeri szolgáltatással teljesítse. Ez volt a kiindulópontja annak a gondolatmenetnek, melyből végül a szolgáltatási csomagok körvonalazódtak. A szolgáltatási csomagok esetében tehát a POK pedagógiai szakmai szolgáltatásai 1-1 témakör köré rendeződnek. Az intézményeknek így egyrészt lehetőségük van egy téma több szempontú megismerésére, a pedagógiai szakmai szolgáltatások sokszínűsége pedig teret ad annak is, hogy egy-egy nevelőtestület minél több tagja vegyen részt egy adott téma feldolgozásában. Hiszen van, akinek testhezállóbb egy előadást meghallgatni a Pedagógiai Napokon, van, aki szívesebben vesz részt valamilyen műhelyfoglalkozáson, van, aki kedveli a hosszabb lélegzetvételű képzéseket, ahol mélyebben lehet egy témával megismerkedni, van, aki jobban szeret elmélyülni a szakirodalomban. Természetesen elengedhetetlen, hogy az egyes szolgáltatásokat igénybe vevő kollégák nevelőtestületük számára osszák meg a megszerzett tudást.

Az Oktatási Hivatal Pécsi Pedagógiai Oktatási Központja a 2022/2023. tanév tavaszi félévében három tematikus pedagógiai-szakmai szolgáltatási csomagot kínál az illetékességi területén működő köznevelési intézményeknek.

1. Szolgáltatási csomagok és felépítésük

A 2022/2023. tanév tavaszi félévében a Pécsi POK tehát három tematikus szolgáltatási csomagot kínál a pedagógiai-szakmai szolgáltatások között:

Az eredeti csomag-koncepciónak megfelelően különböző műfajú és tematikájú szolgáltatási elemek kerültek a csomagokba, ezzel is támogatva az intézményben dolgozó pedagógusok, valamint az intézményvezetők sokszínűségének kibontakoztatását, az eltérő tanulási módokat. A csomagok mindegyikében kínálunk egy előre rögzített alapozó előadást, változatos témájú műhelyeket (online és jelenléti formában egyaránt), előadásokat, szakmai anyagokat, a szolgáltatási csomag tematikájához kapcsolódó bázisintézményi programokat, továbbképzéseket, Tavaszi és Őszi Pedagógiai Napi előadásokat. A különböző típusú programok (bázisintézményi programok, szaktanácsadók által tartott műhelyek,

továbbképzések) összekapcsolása és egy tematikus csomagként való kiajánlása a Pécsi POK tevékenységeinek szinergiáját erősíti. A Lépéselőny, valamint a Bemenettől a kimenetig szolgáltatási csomagok esetében a honlapon tematizálva találhatóak meg az egyes csomagokhoz kiajánlott szolgáltatási elemek (műhelyek, előadások, nem akkreditált és akkreditált képzések stb.). Az Ahogy tetszik szolgáltatási csomag esetében pedig a Pécsi POK ebben a félévben kiajánlott szolgáltatási elemei közül a nevelőtestület, munkaközösség, együttműködő pedagógusok maguk állíthatják össze saját csomagjukat, mely így még inkább intézményre szabott lehet.

Természetesen, egyik csomag megvalósításának sem feltétele, hogy minden, a csomagban ajánlott szolgáltatási elemet igénybe vegyenek az intézmények – a struktúra és a megvalósítás már 2 vagy 3 igénybe vett elem esetében is működik. Azaz, ha van 3 pedagógus, akik 1-1 műhelyen vagy előadáson vesznek részt és/vagy egy szakmai anyagot dolgoznak fel, ők már szolgáltatási csomagot valósítanak meg és a nevelőtestületi tudásmegosztást is megvalósíthatják.

2. Javaslat a nevelőtestület bekapcsolódására

A szolgáltatási csomagok alapkonceptiója – egy probléma komplex megközelítése – alapvetően indukálja, hogy az egyes csomagok programelemeit a nevelőtestületek minél több tagja vegye igénybe, azaz a nevelőtestület közösen határozza el, hogy egy számukra releváns problémakört több szempontból vizsgálják meg és igyekeznek megoldást találni a helyben felmerülő kérdésekre. A nevelőtestület mind szélesebb körű bevonása és bevonódása több szempontból is hasznos:

- elősegíti, hogy aktív cselekvőkké váljanak a kollégák egy adott problémakör megoldásának folyamatában,
- a különböző programelemeken különböző nevelőtestületi tagok vesznek részt, majd megosztják a hallottakat, olvasottakat, akkor az ismeret multiplikálása is megtörténik
- erősíti a hálózati tanulást, nem csak intézményen belül, de intézmények között is (pld. bázisintézményi programok, hospitációs alkalmak, jelenléti előadások, műhelyek)
- a rögzített előadások bármikor megnézhetők, így arra is alkalmasak, hogy a nevelőtestületek vagy munkaközösségek egy számukra megfelelő időpontban tekintsék meg ezeket és mélyedjenek el egy adott témában.

3. Munkamenet

Az általunk javasolt munkamenet három fő részre tagolódik: előkészítés, megvalósítás, reflektív szakasz.

Előkészítés	Megvalósítás	Reflektív szakasz
<ul style="list-style-type: none"> • munkaterv készítés • jegyzetkészítési technika választása	<ul style="list-style-type: none"> • előadáson/műhelyen való részvétel vagy szakmai anyag feldolgozása • jegyzet véglegesítése	<ul style="list-style-type: none"> • nevelőtestületi megosztás

Az előkészítő szakasz lépései:

- munkaterv készítése
- jegyzetkészítési-technika választása

Az intézményvezetés, valamint a nevelőtestület, lehetőleg közösen tekintse át a csomagok kínálatát.

A nevelőtestület közös döntése után, a szolgáltatási csomagban található elemek közül mindenki választhat 1 vagy akár 2 olyan szolgáltatási elemet, melyen szívesen részt venne, melyet szívesen feldolgozna. A szinergia miatt javasoljuk, hogy minden szolgáltatási elemnél legalább egy kolléga vegyen részt.

A Lépéselőny, valamint a Bemenettől a kimenetig szolgáltatási csomagokhoz tartozik egy-egy rögzített/alapozó előadás. A rögzített előadás olyan előadás, mely adott szolgáltatási csomag témájához kapcsolódva a fő tartalmi kereteket, elméleti alapokat tartalmazza. A rögzített előadások rendszerével az volt a cél, hogy minden csomag esetében legyen egy olyan alapozó előadás, mely a témakörhöz tartozó minimum ismereteket mutatja be és segít megteremtteni a közös nyelvet is.

A rögzített előadások a Nemzeti Köznevelési Portálon találhatóak meg, minden regisztrált, aktív pedagógus jogviszonnyal rendelkező kolléga megtekintheti azokat az alábbi linken, **bejelentkezés** után: <https://www.nkp.hu/kereso/p%C3%A9cs%20pok>

Jelenleg 3, az előző félévben feltöltött rögzített/alapozó előadás található meg az NKP portálon, az idei félévhez tartozó rögzített előadások feltöltése folyamatban van.

Következő lépésként a Munkatervben rögzítsék, hogy melyik kolléga, melyik szolgáltatási elemet veszi igénybe a felkínált lehetőségek közül, (Melléklet 1. – MUNKATERV) vagy nyomtassák ki a naptárt és abba írják bele.

Azt javasoljuk a résztvevőknek, hogy akár alapozó előadást néznek meg, akár műhelyen, előadáson, bázisintézményi programon vesznek részt, akár szakirodalmat dolgoznak fel, minden esetben készítsenek erről jegyzetet. A jegyzetkészítési technika választásakor törekedjenek arra, hogy legyen lehetősége saját gondolatait/reflexióit is lejegyezni a jegyzetkészítőnek. A jegyzetkészítési technikákról bővebben olvashat Bárdossy Ildikó, Dudás Margit, Pethőné Nagy Csilla és Priskinné Rizner Erika (2002): *A kritikai gondolkodás fejlesztése – az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei*. Tanulási segédlet pedagógusok és pedagógusjelöltek számára a saját élményű tanuláshoz 1-2 című kötetében.¹

Példaként 3 jegyzetkészítéshez használható technika sablonját tartalmazza a csomagleírás, (Melléklet 2. – JEGYZETKÉSZÍTÉS) de természetesen mást is választhatnak a kollégák.

A megvalósítás szakasz lépései:

- részvétel az előadáson/műhelyen és/vagy szakmai anyag, szakirodalom feldolgozása
- jegyzet véglegesítése

A kollégák vegyenek részt az egyes általuk választott szolgáltatási elemen és/vagy dolgozzák fel a választott szakirodalmat, minden esetben használva egy jegyzetkészítő technikát – azaz minden előadás/műhely után, minden elolvasott szakirodalom/szakmai anyag után legyen egy írásos produktum, egy jegyzet. Ehhez adtuk meg a mintákat, valamint az idézett Bárdossy Ildikó, Dudás Margit, Pethőné Nagy Csilla és Priskinné Rizner Erika által jegyzett könyvet, melyben további jegyzetkészítési technikákról olvashatnak.

---

¹ [Bárdossy Ildikó, Dudás Margit, Pethőné Nagy Csilla és Priskinné Rizner Erika \(2002\): *A kritikai gondolkodás fejlesztése – az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei*. Tanulási segédlet pedagógusok és pedagógusjelöltek számára a saját élményű tanuláshoz. Pécsi Tudományegyetem, Pécs.](https://nevtud.btk.pte.hu/sites/nevtud.btk.pte.hu/files/files/Tananyagok/kg1.pdf)

<https://nevtud.btk.pte.hu/sites/nevtud.btk.pte.hu/files/files/Tananyagok/kg1.pdf>

[Bárdossy Ildikó, Dudás Margit, Pethőné Nagy Csilla és Priskinné Rizner Erika \(szerk.\) \(2007\): *A kritikai gondolkodás fejlesztése II. kötet – az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei*. Válogatás pedagógusok és pedagógusjelöltek munkáiból. Pécsi Tudományegyetem, Pécs.](https://nevtud.btk.pte.hu/sites/nevtud.btk.pte.hu/files/files/Tananyagok/kg2.pdf)

<https://nevtud.btk.pte.hu/sites/nevtud.btk.pte.hu/files/files/Tananyagok/kg2.pdf>

A reflektív szakasz lépése:

- megosztás a nevelőtestülettel

Akárhányan is tudtak részt venni egy szolgáltatási csomag egyes szolgáltatási elemein, a cél végül az egész nevelőtestület tájékoztatása, valamint aktiválása az adott témakör/kérdéskör helyi szintű megoldását tekintve.

Érdeemes tehát megtervezni és megvalósítani a reflektív szakaszt, mely a megismert tudástartalmak, tapasztalatok nevelőtestületbe való visszacsatornázását, visszamutatását jelenti.

Ez többes célt szolgál:

- egyrészt transzparenssé teszi a folyamatot,
- másrészt alkalmas a nevelőtestület figyelmének felkeltésére, fókuszálására, akár egy-egy konkrét téma kapcsán is,
- harmadrészt támogatja a bevonódást a folyamatba,
- negyedrészt támogatja az önálló döntéshozatali mechanizmust, segít tudatosabbá tenni az egyes pedagógiai-szakmai szolgáltatások igénylését.

A megosztáshoz két lehetséges javaslatot fogalmaztunk meg, érdemes a helyi sajátosságokat, a nevelőtestület méretét, a bevonódás mértékét figyelembe véve választani a három javaslat közül.

1. javaslat

A nevelőtestület által közösen használt helyiségbe – például tanári szoba – egy arra alkalmas falfelületen vagy parafa táblán helyezzenek el egy nagyobb méretű csomagolólapot/flipchart lapot. A csomagolólapra legyen felírva a választott csomag neve és lehetőleg a csomagolólap mellé helyezték el az előzetesen elkészült munkatervet is. A kollégák, az egyes szolgáltatási elemek feldolgozása, meghallgatása után, a kész jegyzeteiket helyezték el erre a poszterre/csomagolólapra/flipchart lapra, úgy, hogy az mindenki számára elérhető és olvasható legyen. A cél, hogy minden jegyzet kerüljön föl erre a poszterre/csomagolólapra/flipchart lapra. Ekkor hívjuk fel a nevelőtestület figyelmét arra, hogy nézzék, olvassák, tanulmányozzák a kikerült jegyzeteket (ez mindenki számára ajánlott tevékenység – azoknak is, akik részt vesznek valamely előadáson, feldolgoznak egy szakirodalmat és azoknak is, akik nem vonódtak be még). Lehetőség szerint egy A4-es lapot is helyezünk a poszter mellé és bátorítsuk a kollégákat arra, hogy írják fel kérdéseiket, észrevételeiket (név nélkül tegyék ezt meg, igyekezzenek minél

konkrétabb észrevételeket, kérdéseket megfogalmazni). A nevelőtestületet érdemes már akkor tájékoztatni a folyamatról, mielőtt kikerülne a poszter és az első jegyzetek, hogy mindenki tisztában legyen azzal, mi is ez, illetve hogyan tudja ő maga használni. Érdemes előre tisztázni és rögzíteni, hogy meddig van lehetőségük kérdések/ észrevételek megfogalmazására a kollégáknak, majd ezt követően lehet akár egy értekezletbe beépíteni a kérdések megválaszolását. Ennek a forgatókönyvnek az az előnye, hogy viszonylag kis energiabefektetéssel lehet megszólítani a kollégákat, megosztani velük a tapasztalatokat és könnyen fel lehet kelteni az érdeklődésüket. Veszélye azonban a passzivitás, lehet, hogy semmilyen megjegyzés, kérdés, észrevétel nem érkezik a kihelyezett jegyzetekre vonatkozóan. **FONTOS:** mindig magyarázzuk el és mutassuk be az egész folyamatot a teljes nevelőtestületnek, informáljuk őket az egyes lépésekről, figyeljünk arra, hogy a kihelyezett jegyzetek legyenek tényleg mindenki számára elérhetőek. Amennyiben erre lehetőség van, a közös megbeszélést követően egy-egy releváns helyzetben utaljunk az elkészült jegyzetekre, így mi magunk lehetünk annak példái, hogy hogyan építhető be az újonnan hallott ismeret a mindennapok tevékenységeibe és ezzel más kollégák számára is felkelthető az érdeklődés. Érdemes megjegyezni, hogy a fent ismertetett lépések elektronikus platformon is megvalósíthatók, amennyiben a nevelőtestület számára ez egy biztonságosan és kényelmesen használható feldolgozási mód. Használhatnak pld. Jamboard-ot, elhelyezhetik oda vagy egy közös felhőalapú tárhelyre a jegyzeteket stb.

2. javaslat

A nevelőtestület azon tagjai, akik valamilyen szolgáltatási elemet vesznek igénybe, jegyzeteiket felhasználva, mutassák azt be a nevelőtestület számára egy nevelőtestületi értekezlet keretén belül. Különböző prezentációs eszközöket használhatnak (PPT, CANVA, PREZI), készíthetnek rövid tájékoztatót az általuk legfontosabbnak vélt információkról, a lényeg, hogy mindannyian mutassák be a nevelőtestület előtt azt, amit láttak, hallottak, olvastak. A frontális bemutató alatt kérjük meg a kollégákat, hogy keressék meg azokat a kapcsolódási pontokat, kérdésköröket, melyek mélyebb kidolgozásában részt vennének és így a tanulási-tanítási folyamatban gyakorlatban hasznosítanák mindazt, amit feldolgoznak. Azaz, az egyes szolgáltatási elemet bemutató kolléga által ismertetett témához, kérdéskörhöz csatlakozhat olyan kolléga, aki nem vett részt a szolgáltatási elemek feldolgozásában, de most érdeklődését felkeltette az adott téma és úgy véli, hogy az adott témakör, kérdéskör közös mélyebb feldolgozása során a hétköznapi tanulási-tanítási tevékenységeik során hasznosítható ismeretek/gyakorlatok születhetnek. Az is előfordulhat, hogy a nevelőtestület azon tagjai, akik előadnak, azaz részt vettek egy-egy

szolgáltatási elem feldolgozásában, ismernek rá arra, hogy hasonlóak a témáik és összekapcsolódnak a hallottak-látottak. Amint megtörtént a nevelőtestület számára a frontális bemutató érdemes felmérni, hogy a kollégák közül van-e olyan, aki csatlakozna valamely bemutatott téma mélyebb megismeréséhez. Amennyiben igen, úgy érdemes ezt kihasználni és úgynevezett gyakorlatközösséget létrehozni.

²A gyakorlatközösségeknek – amelynek fogalmát Wenger vezette be 1991-ben (Hildreth–Kimble,2004) – mint az eredményes tanulásszervezés megvalósítása érdekében szerveződő pedagógusi közösségeknek a legfontosabb sajátosságai a következők:

- tanuló tanári közösség, amelynek célja a pedagógiai gyakorlat fejlesztése;
- gyakorlati problémára fókuszál;
- jellemző tevékenysége a tapasztalatcsere;
- sikere azon múlik, hogy tagjai milyen problémára fókuszálnak, és mennyire tudnak együttműködni.

A gyakorlatközösségekben a kialakuló tényleges tudást az egyén személyes tapasztalata és a közösség korábban megszerzett tudásának összeadódása eredményezi. Ez azonban nem egyszerű összeadódás, hanem többlettudás jön létre (szinergia) (Wenger- McDermott, – Snyder, 2002).

A gyakorlatközösségek legfontosabb célja ez a közös tanulás. Működésük közben a mindennapi pedagógiai gyakorlatot elemzik, tárják fel. Feltérképezik a hiányokat és azokat az erősségeket, amelyekre a fejlesztés közben építeni tudnak. A gyakorlatközösség egyfajta szervezeti keretet ad a közös tanuláshoz. A bizalomteli légkör kialakításával növelhető a bevont pedagógusok elkötelezettsége. A résztvevők a kis közösségen belül egyformán mutathatják meg magukat. A tényleges tevékenység a gyakorlatközösségben közös tanulást és a reflexiók megfogalmazását jelenti. Cél, hogy a gyakorlatközösségek a fejlődést magukénak érezzék, a tanulási folyamatukat képesek legyenek irányítani. (Ádám, 2016)

A fókuszba helyezett témát az adott pedagógusközösség együtt választja ki (jelen esetben például a Pécsi POK által nyújtott szolgáltatási csomagban kínált szolgáltatási elemek bemutatása jelenti a katalizátort, így irányítva a gondolkodást), a mindennapi pedagógiai gyakorlat által kitermelt, számukra legfontosabb problémákat helyezhetik fókuszba. **Ennek a**

---

² A gyakorlatközösségről szóló rész forrása: <https://dl-sulinet.educatio.hu/download/1lmt/documents/nevelotestuleti-egyuttmukodest-elosegito-gyakorlatok-bemutatasa.pdf>

sajátosságnak köszönhetően a helyi igényekre, kihívásokra reagálva a pedagógusok nagyfokú érintettsége és bevonódása biztosítható.

Előnyei:

- Nem csupán az egyén, hanem a teljes csoport, ezzel a tágabb pedagógiai közösség fejlődését is szolgálja.
- A pedagógus megérti, megtapasztalja, hogyan jön létre az új tudás egy kollektív folyamat eredményeképp, amely további szakmai együttműködéseket inspirálhat.
- A pedagógus a tanulás kollektív természetéről olyan tapasztalatot szerez a módszer alkalmazása közben, amelyet a gyerekekkel való munkája, a tanítás során is beforgathat.
- A megvalósítás lépései, a csoport működése az adott közösség teherbírásához, időbeosztásához szabható.
- A közös felelősségvállalás csökkenti a szorongást, növeli a pedagógusok kísérletezőkedvét.
- **Akár külső erőforrás bevonása nélkül, a rendelkezésre álló humánerőforrás mozgósításával megvalósítható.**
- A probléma, megoldandó feladat az iskola működési sajátosságaiból indul ki, a megoldás szintén az intézmény sajátosságaira épít. **Egyedi és egyéni lesz a válasz az erőforrások legpontosabb ismerete birtokában.**

A nevelőtestületen belül megalakul a kiscsoport, amelynek tagjai (4-6, esetleg több fő) megneveznek egy olyan területet, ahol fejlesztési igényt vagy lehetőséget látnak, amely közelebb viszi őket céljaikhoz, és ez a fejlesztési irány tárgya lehet majd a gyakorlatközösségek munkájának (Pl. megoldást kell találni arra, hogy a kistelepülési iskola első órája nehezen működtethető: a gyerekek késnek, éhesen érkeznek, nagy különbséget kell átzilipelniük az otthoni életük és az iskolai működés tekintetében.). A csoportok munkáját facilitátor, igény és szükség esetén szakértő segíti. A facilitátorok jelen esetben azon nevelőtestületi tagok, akik részt vettek a szolgáltatási csomagban foglalt elemek feldolgozásában és bemutatták, amit hallottak, láttak, olvastak. „A gyakorlatközösség feladata, hogy feltárja a szervezet vagy közösség birtokában már meglévő tudásokat, illetve képes legyen adaptálni kívülről eljárásokat, amelyeket az iskola körülményeihez, szükségleteihez tud igazítani. A gyakorlatközösség működésének célja, hogy egy konkrét kérdést fókuszba helyezve, egyfajta tudásmegosztó platformként működve megvizsgálja, munkába vegye, megtervezze, hogyan lehet a témához kapcsolódóan az intézmény keretein belül az innovációs folyamatot véghez vinni. Egyfajta

indukálója és szakértő motorja lesz a folyamatnak. A gyakorlatközösségek munkájának feltétele a rendszeresség és a külső támogatás (facilitálás). Hospitálással, kutatóórával a csoportok akkor élnek, ha azt a feltárási vagy fejlesztési folyamat szükségessé teszi. Azok megszervezése az adott gyakorlatközösség feladata.” (Ádám, 2016, 112- 113.) „A gyakorlatközösség további feladata: rendszeres műhelymunka megszervezése; a saját feladat értelmezése, fókuszok megfogalmazása; belső feladatmegosztás; megfigyelés, feltárás, diagnózis elkészítése – a már élő folyamatok számbavétele és értékelése; tanórai szintet érintő stratégia, fejlesztési folyamat kidolgozása; stratégia kipróbálása, tesztelése, értékelése, visszacsatolás, véglegesítés; javaslat és stratégia intézményi szintű bevezetésre.” (Ádám, 2016, 113.)

„A gyakorlatközösség tagjainak feladata:

- részvétel a műhelymunkában;
- aktív feladatvállalás a műhelyek között;
- szükség esetén tanórai kipróbálás, a gyakorlatközösségen belüli hospitálás;
- részvétel a stratégia elkészítésében.” (Ádám, 2016, 113.)

„A gyakorlatközösségek változatos eszköztárral dolgozhatnak. Különböző munkafarmákban tevékenykedhetnek:

- akciókutatás (egy adott téma feltárása), esettanulmányok készítése;
- „jó gyakorlat” megkeresése, meghívása, felkeresése;
- bemutatóórák – „tanórakutatás”;
- „belső” képességfejlesztés, tanácsadás;
- megfigyelés;
- kutatás;
- kísérlet.” (Ádám, 2016, 114.)

„A facilitátorok az alábbi területen segíthetik a munkát:

- belső irányítás tanulása;
- koncentráció;
- sebezhetőség elfogadása (tanulunk, próba-szerencse ezzel jár)
- a kockáztatás és az ismeretlen terep értéke;
- a közösségi védőháló szerepének erősítése;
- párbeszéd, szakmai viták ösztönzése, elmélyítése;
- a kollegiális támogatás hangsúlyozása a „felső ellenőrzés” helyett;

- külső forrás, szakértő bevonása;
- a résztvevők saját szakterületének beemelése.” (Ádám, 2016, 114.) „A gyakorlatközösségek munkája addig tart, míg az adott probléma foglalkoztatja, dolgoztatja a résztvevőket, míg a fókuszba helyezett problémával kapcsolatban megoldási stratégiákon dolgoznak. Majd munkájuk eredményét a vezetés támogatása mellett megpróbálják becsatornázni az iskola pedagógiai folyamataiba.” (Ádám, 2016, 114.)

Szükséges feltételek:

„Ahhoz, hogy a gyakorlatközösségek mint innovatív közösségek az iskolai innováció kiindulópontjai lehessenek, szükség van bizonyos feltételek teljesülésére. A gyakorlatközösségek legalapvetőbb feltételei a résztvevők szakmai hozzáértése, a közösség egyfajta fejlettsége, közös érintkezési pontok a gyakorlatban. Ezeket az alapfeltételeket erősíti még a tagok elkötelezettsége és az intézményi környezet felhatalmazása. Ezekben az alapfeltételeken túl további szükséges elemek:

- A szervezet támogató vezetése abban, hogy a gyakorlatközösségek felállhassanak. A későbbi résztvevők megismertetése a gyakorlatközösség sajátosságaival, a szervezet azon kompetenciáinak erősítése, amelyek a gyakorlatközösség működéséhez szükségesek.
- A vezetés támogatása. Ez elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy a gyakorlatközösségek által kitermelődött új tudás beépülhessen az iskola mindennapi praxisába.
- Ösztönzők az elinduláshoz. Motiváció nélkül nem működik.

Facilitátor jelenléte:

A gyakorlatközösségek önszervező közösségek, mégis gondozni kell őket. A facilitátor egyfajta külső szemként jó kontroll, segíti a folyamatokat, összekapcsolja a szálakat, elakadások esetén új dimenziókat nyithat meg, illetve kívülről hozhat be szakértői tudást. Legfontosabb feladata, hogy az úton tartsa a tanuló közösséget.

- Dinamikus közösségépítés – bizalom, összetartozás, közös célok és értékek kiemelése és erősítése. A gyakorlatközösségeket megalapozó és a folyamatot kísérő szervezetfejlesztés.
- Megoldásfókusz: Steve de Shazert idézi Daniel Meier Teamcoaching című munkájában: „ha problémáról beszélünk, problémát kreálunk, ha megoldásról, megoldásokat”. (Meier, 2013, 35., idézi Ádám, 2016, 110.)
- Elengedhetetlen feltétel bizonyos tevékenységek, működési technikák begyakorlása. A kiscsoportban való működés, az információk egyenletes és folyamatos megosztásának technikái elengedhetetlenek.

- A létrejött új tudás becsatornázása a szervezet működésébe. Ezzel az elemmel nyer értelmet a gyakorlatközösségek működése, ezáltal válik az innováció kiindulópontjává, egyfajta motorjává.” (Ádám, 2016, 109-110.)

Gyakorlati tanácsok:

A gyakorlatközösség tagjait leginkább az hívja közös munkába, hogy azonos pedagógiai problémára fókuszálnak: érdekli őket egy módszer bevezetése, meg akarnak oldani egy didaktikai problémát stb. A csoport létszáma minimum 4 fő. Elképzelhető, hogy irányító/koordináló szerepet kap a fókuszba került téma ötletgazdája, aki az egész csoport munkáját belülről segíti. Ugyanakkor javasolt, hogy a csoport hívjon külső facilitátort, aki külső szemmel figyelheti a tartalmi és operatív munkát, valamint akár szakértőt, aki hozzáadhat a csoport számára egyébként nem elérhető tartalomelemeket, információt. „A pedagógusok közös erőfeszítése, valódi motivációja megmutatkozik a diákok eredményességén, a tanóra sikerén. Ebben a fázisban a munka sikere jelentősen múlik azon, hogy tagjai milyen problémával dolgoznak, és mennyire tudnak együttműködni, a tudás megosztása képes-e új tudást létrehozni. Az egész program egyik fontos célja is itt valósul meg: a szakmai önfejlesztésben való részvétel hat a pedagógus elkötelezettségére, innovációs kedvére (tanórai próbálkozásokra), reflexiós és együttműködési képességeire. Ezenkívül csapatmunka, vizsgálódások révén a folyamatos tanulásra való szocializáció zajlik. A pedagógusok megtapasztalják, hogy az eredményes tanítás nem fixen rendelkezésükre álló készségthalmaz, biztos eszköztár, hanem folyamatosan igazodik az adott tanulócsoport, helyzet sajátosságaihoz.” (Ádám, 2016, 113-114.) „A munka során a lényeg nem az, hogy megoldást találjanak, hanem az, hogy megtalálják azt a megoldást, ami számukra az adott helyzetben a legmegfelelőbb. Testre szabott megoldások akkor keletkeznek, ha ezeket az összes érintett együtt találja meg. A folyamat során belső „szakértők” születnek, ami valódi elismerése a munkának. Hatékony ösztönző ebben a fázisban, ha a pedagógusokat bevonják a problémamegoldásba és a megoldás keresésébe, amivel maguk tehetik sikeresebbé a munkájukat, így segítve a tulajdonosi szemlélet beágyazódását.” (Ádám, 2016, 114.)

3. javaslat

Ehhez találjanak egy, a nevelőtestület számára alkalmas közös időpontot, akár egy hosszabb értekezletet. A megvalósítás előtt szükséges előre felkészülniük a szolgáltatási csomagban található műhelyeken, előadáson részt vett kollégáknak, azoknak, akik a rögzített előadást nézték meg és azoknak is, akik szöveget dolgoztak fel. Mint minden közösségi eseményt érdemes egy bemelegítéssel kezdeni, mely segíti a résztvevőket a ráhangolódásban. Ehhez

javasolt pl. a „Jut eszembe” című asszociációs játék. A játék menete: a játékvezető kimondja a szót, ami körül a játék szerveződik (ebben az esetben javasoljuk, hogy ez mindenképp olyan szó legyen, mely kapcsolódik a nevelőtestület alap problémájához). A résztvevők közül a következő megszólaló az indító szóra való asszociációját mondja, majd így folytatják tovább az asszociációs sort. Érdemes a szavakat felírni egy flipchart lapra vagy táblára és az összegzésnél visszatérni rá. A következő lépésben a szolgáltatási csomagban igénybe vett (meghallgatott műhely, elolvasott szakirodalom/szakmai anyag) elemeket igénybe vevő kollégák egy-egy külön asztalhoz állva munkaállomásokat hoznak létre. Az állomásokat „alkotó” kollégáknak érdemes jegyzeteikre támaszkodni. Az alapozó előadás is egy külön állomás, itt valószínű több kolléga is fog tartózkodni.

A kollégák, akik nem vettek részt a szolgáltatási csomag előadásain/nem dolgoztak fel szakirodalmat/szakmai anyagot, mintegy forgószínpad szerűen végig járnak ezeket az állomásokat és jegyzeteket készítenek arról, mit hallottak és olvastak a kollégák. Ha mindenki járt minden állomáson, akkor arra kérjük a résztvevőket, hogy gondolják végig, melyik területhez/témához tudnának a leginkább kapcsolódni, melyik területen szeretnének bővebb ismereteket szerezni, melyik terület lenne az, amely egyéni megítélésük szerint a leginkább támogatásra, fejlődésre szorul az intézmény fejlődését figyelembe véve. Az egyéni munka után, hangosítsák ki a leírtakat, az egyéni „vállalásokat” gyűjtsék össze és rögzítsék egy közös dokumentumban. Ezt tehetik területenként, akár egy gondolattérkép segítségével, vagy egy tervező dokumentumban, táblázatos formában. Érdemes az alkalmat vezetőnek visszautalni a kezdő gyakorlatra, az asszociációs játékban előkerülő szavakra. Ezt a forgatókönyvet azoknak ajánljuk, ahol a nevelőtestület tagjai gyakran dolgoznak együtt egy probléma megoldásán.

Gyakran ismételt kérdések

Kötelező-e az adott csomag minden elemét igénybe venni?

Természetesen nem kötelező. Javasoljuk azonban, hogy az intézmények törekedjenek arra, hogy minél több programelemet vegyenek igénybe, ezzel minél szélesebb spektrumát megismerve az adott témakörnek. Amennyiben csupán néhány elemet kívánnak igénybe venni, úgy javasoljuk, hogy súlyozzák a szolgáltatási csomagban kínált elemeket és az Önök helyi kérdéseihöz, problémáihöz legrelevánsabbnak tűnő elemeket válasszák ki.

Mit jelent a rögzített előadás?

A rögzített előadás olyan előadás, mely adott szolgáltatási csomag témájához kapcsolódva a fő tartalmi kereteket, elméleti alapokat tartalmazza. A rögzített előadások rendszerével az volt a cél, hogy minden csomag esetében legyen egy olyan alapozó előadás, mely a témakörhöz tartozó minimum ismereteket mutatja be és segít megteremteni a közös nyelvet is. A rögzített előadások bármikor megtekinthetők online, de nem letölthetők. A rögzített előadások a Nemzeti Köznevelési Portálon találhatóak meg, minden regisztrált, aktív pedagógus jogviszonnyal rendelkező kolléga megtekintheti azokat az alábbi linken **bejelentkezés** után:

<https://www.nkp.hu/kereso/p%C3%A9cs%20pok>

Tematikus és tantárgyi szaktanácsadás nem is lesz?

Természetesen továbbra is lesz tematikus és tantárgyi szaktanácsadás, az igényfelmérőben leadott igények mentén ezek megszervezésre kerülnek.

Nem tudunk választani, minden csomagban vannak olyan elemek, melyek felkeltették a nevelőtestület érdeklődését. Jelentkezhetünk ezekre?

Természetesen lehetőség van arra, hogy minden csomagból csak pár elemet válasszanak ki és azokat vegyék igénybe. Ez azonban nehezebbé teszi a nevelőtestületi tudás megosztást. Ebben az esetben kifejezetten javasoljuk, hogy a résztvevők készítsenek jegyzeteket. Azonban ekkor a nevelőtestületnek kell kitalálnia, hogyan tudják a leghatékonyabban megvalósítani a nevelőtestületi tudásmegosztást.

Óvodapedagógusok vagyunk. Melyik csomagot választhatjuk?

Bármelyik csomagot és annak bármelyik programelemét – minden csomag tartalmaz olyan műhelyt, előadást és/vagy szakmai anyagot, mely kifejezetten óvodáknak szól. A 2022/2023. tanév tavaszi félévében külön óvodapedagógusoknak szóló szakmai programok is megvalósításra kerülnek: online, két alkalmas, nem akkreditált képzés, valamint három helyszínen (Mohács, Pellérd, Szigetvár) megvalósuló szakmai előadássorozat. Mind az online képzésért, mind a jelenlétben megvalósuló szakmai programért 5 órás igazolás kiállítására van lehetőség.

Mellékletek

Melléklet 1. - Munkaterv

Intézmény:		
Megvalósítási időszak:		
Választott szolgáltatási csomag:		
Dátum:	Műhely/előadás/szakmai anyag/szakirodalom megnevezése:	Résztevő neve és e-mail címe:

TTM táblázat

<p>Írja a táblázat első oszlopába mindazokat a tartalmakat, amelyeket Ön tud, vagy tudni vél, amely fogalmakkal és problémákkal kapcsolatban vannak ismeretei, képességei, tapasztalatai a műhely témáját vagy a szakirodalom tematikáját olvasva. Ezután töltsse ki a táblázat második oszlopát, írja ide mindazt, amit szeretne tudni, átgondolni, megtapasztalni, megtanulni, minden olyan kérdést és problémát, amire választ és/vagy megoldást szeretne! A táblázat harmadik oszlopa, amit az előadás/műhely/szakirodalomban olvasott, hallott tartalmak, fogalmak, később megválaszolható kérdések, megoldott problémák helye. Az is lehetséges, hogy a műhely során vagy az olvasás során az első és második oszlop tartalma is bővül, hiszen újabb kérdések, tanulnivalók merülhetnek fel Önben.</p>		
Jegyzetkészítő neve:		
Előadás, műhely, szakirodalom megnevezése:		
Dátum:		
Tudom (előzetes tudásom)	Tudni akarom (amit szeretnék megtudni, megtapasztalni, kérdések, amelyekre választ szeretnék, problémák, amelyekre megoldást akarok, amit szeretnék elérni, átgondolni, megtanulni, elvinni, amiben változást szeretnék; a számomra fontos elvárások, amelyek teljesülését várom)	Megtanulom (amit megtudtam, amit megtanultam, amire választ kaptam, amire megoldást kaptam, ami teljesült, amit elértem)

³ Forrás: <https://nevtud.btk.pte.hu/sites/nevtud.btk.pte.hu/files/files/Tananyagok/kg1.pdf>

Kettéosztott napló

A kettéosztott napló olyan eljárás, amely a személyes olvasói reagálásra épít. Elősegíti az olvasmánnyal való személyes kapcsolat kialakítását, olyan szubjektív jelentésteremtést, erőteljes reagálást, melynek alapján beszélgetést, megbeszélést, értelmezést, elemzést vagy vitát kezdeményezhetünk és folytathatunk.

Jegyzetkészítő neve:	
Előadás, műhely, szakirodalom megnevezése:	
Dátum:	
Kiemelések a szövegből (egy-egy kulcsszó, gondolat, nyelvi forma, kép stb.)	Reflexiók (problémák, kérdések, tovább gondolás, kiegészítés, megerősítés, kétely, gyakorlati példák, megerősítő vagy ellentmondó tapasztalatok, ismeretek stb.)

INSERT - (Interactive Noting System for Effective Reading and Thinking = a hatékony olvasást és gondolkodást szolgáló interaktív jegyzetelési eljárás)

Az INSERT a metakognitív folyamatokat segítő, interaktív jegyzetelési eljárás, melynek során olvasás közben a szöveget saját megértésünknek és tudásunknak megfelelően oldalszéli szimbolikus jelekkel látjuk el az alábbiak szerint:

√ az olvasottak megegyeznek előzetes ismereteimmel vagy feltételezéseimmel

– az olvasottak ellentmondanak előzetes ismereteimnek vagy feltételezéseimnek, illetve eltérnek azoktól

+ az olvasottak új információt tartalmaznak számomra

? az olvasottak további kutatásokra vagy kérdésekre ösztönöznek

* az olvasottakról kiegészítő információ jutott eszembe

Az INSERT hatékony eszköz, mely lehetővé teszi, hogy a tanulók olvasás közben nyomon kövessék saját megértési folyamataikat, számba vegyenek további tanulási indítékokat, miközben olvasásuk aktív, kognitív, metakognitív eseménnyé válik. Ha a tanuló figyelemmel kíséri saját megértésének folyamatát, az információkat aktívan kontextualizálja. Az eljárás segítségével az elmélyült figyelem mindvégig fenntartható. Menete: az olvasás megkezdése előtt ismertessük a tanulókkal az INSERT eljárás lényegét, mutassuk be a használni kívánt szimbolikus jeleket, és kérjük meg őket arra, hogy olvasás közben használják a jelölést a szöveg margóján! Természetes, hogy nem szükséges minden sor végén jelet tenni, és az is, hogy egy sorba több jel is kerülhet, ha az olvasó azt szükségesnek véli. A szöveg feldolgozása után a tanulók saját jelöléseik alapján készíthetnek táblázatot, majd párban, csoportban vagy közösen megbeszélhetik (megbeszélhetjük) az olvasottakat.

Jegyzetkészítő neve:

Előadás, műhely, szakirodalom megnevezése:

Dátum: